

AFGANİSTAN BİLGİ NOTU

HAZİRAN
2022

GÜNCEL VERİLER

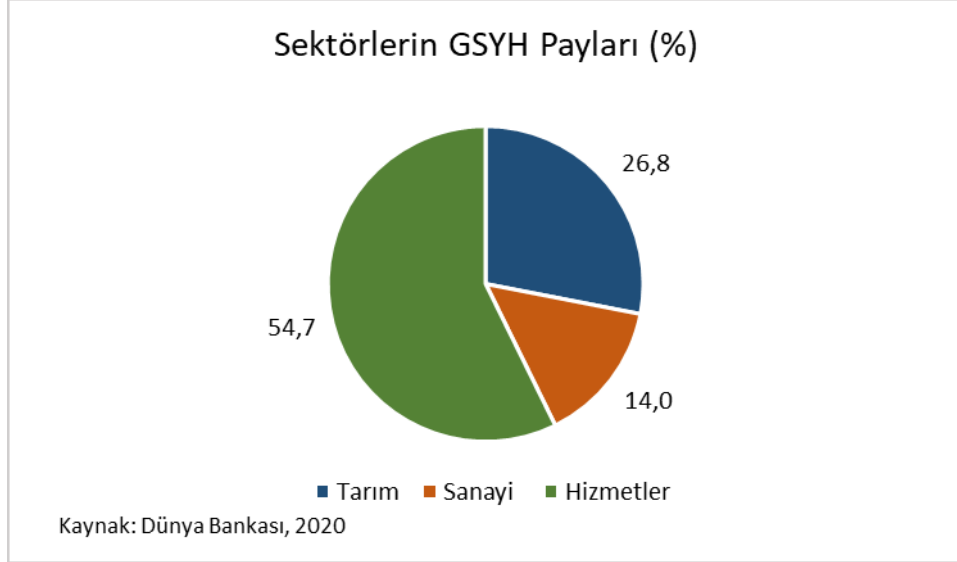
MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER VE TAHMİNLER

GÖSTERGE	DEĞER	2020	2021	2022 (tahmini)
GSYH (cari fiyatlarla)	Milyar USD	20,1	-	-
Büyüme	%	-2,4	-	-
Nüfus	Milyon Kişi	32,9	-	-
Kişi Başı Gelir	USD	611	-	-
Enflasyon	%	5,6	-	-
İşsizlik Oranı	%	11	-	-
Cari Denge / GSYH	%	11,2	-	-
Bütçe Dengesi / GSYH	%	-2,2	-	-
İhracat	Milyar USD	1,8	1,5	-
İthalat	Milyar USD	8,7	3,9	-

Kaynak: IMF KEG Nisan 2022 (Ülkeye ait mevcut veriler ve tahmin verileri bulunmamaktadır.) Trademap (Ticaret verileri diğer ülke verilerinden oluşturulmuştur.)

1. AFGANİSTAN EKONOMİSİ GENEL GÖRÜNÜMÜ

Nüfusun %70'inin kırsalda yaşadığı Afganistan'da ekonomide tarım ve hayvancılığın (çoğunlukla koyun ve keçi yetiştirmeye) payı yüksektir. Tarım faaliyetleri, Afgan nüfusunun en önemli geçim kaynağıdır. Tarımsal üretimin önemli kısmı buğday başta olmak üzere daha çok yurtiçi tüketime yönelik üretilen tahıllardan oluşmaktadır. Buğday üretimi yağışlara bağımlıdır. Dolayısıyla Afganistan'ın ilkel tarım yöntemleri ülkenin ihtiyacını karşılamakta yetersizdir. Tarımın ekonomi içerisindeki payı son verilere göre %27'ye yakındır.

Ekonomide tarımsal üretimin yanı sıra dış mali yardımlar da etkilidir. Yatırımlar ve dış yardımlar ile özel sektörün büyümesi ve gelişmesi amaçlanmaktadır. Buna karşın, sanayinin GSYH'deki payı %14 ile düşük seyretmektedir. Doğal kaynaklar bakımından zengin yataklara sahiptir. Kömür, doğal gaz, tuz, mermer, sıvı amonyak ticarete kullanılırken demir baritler, talk ve bakır rezervleri bulunmaktadır. İmalat sanayinin %70'ini gıda ve içecek sektörü oluştururken ülkede küçük çapta tekstil, sabun, mobilya, ayakkabı, gübre, çimento, halı, doğal gaz, kömür ve bakır işletmeleri bulunmaktadır.

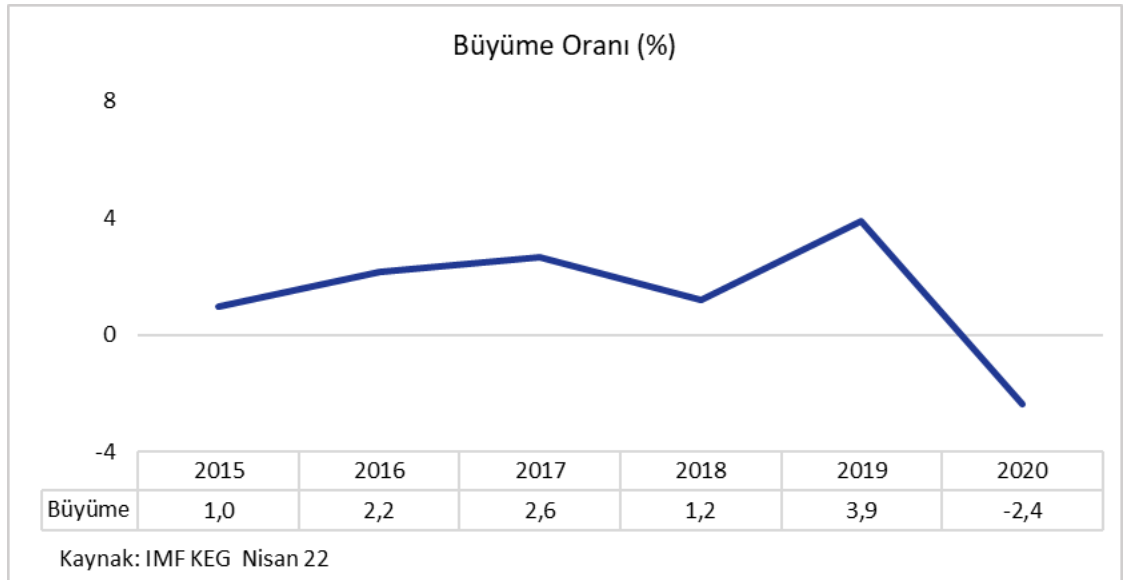

2. BÜYÜME

2010 ile 2013 yılına kadar perakende sektörünün çift haneli genişlemesinin etkisiyle ortalama %8,7 büyümüştür. 2014 ile 2018 yılları arasında tarımsal üretim ve perakende sektöründeki büyümenin tek haneye düşmesi ile büyüme oranı ortalama %1,9'a kadar gerilemiştir. 2018 yılında 3,6 milyon ton olan buğday üretiminin 2019 yılında 4,9 milyona yükselmesi ile büyüme oranı %1,2'den %3,9'a yükselmiştir. Salgın sonrasında ise Afganistan %2,4 daralmıştır.

2021 Ağustos ayında Taliban'ın Afganistan'daki kontrolü ele geçirmesi sonrasında ülke tahmin edilemeyecek boyutlarda hasar almıştır. Taliban yönetimi öncesi yükselmekte olan inşaat sektörü bu tarihten sonra uluslararası güçlerin ülkeyi terk etmesi ve kalkınma yardımlarının sonlandırılması sonucunda tamamen durma noktasına gelmiştir.

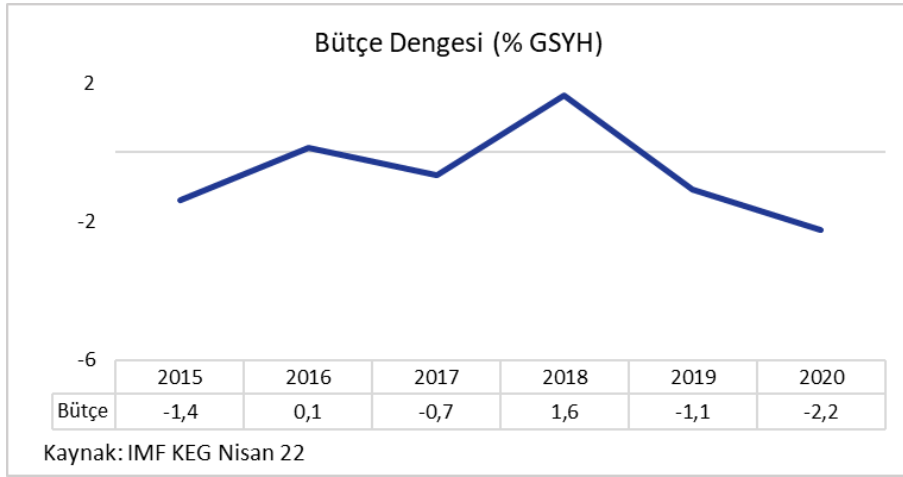
Öte yandan, zengin doğal kaynaklara sahip olan Afganistan'ın yeni yönetim öncesi madencilik faaliyetleri güvenlik olayları nedeniyle yeterince değerlendirilmemiştir. Ancak, Taliban yönetiminde madenlere özel sektörün ilgi gösterdiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, gerek madenlerin Afganistan içerisinde işlenmesi gerek madenlerin işlenerek ihracat gerçekleştirilmesi öne çıkan konuların başında gelmekte ve fırsatlar barındırmaktadır.

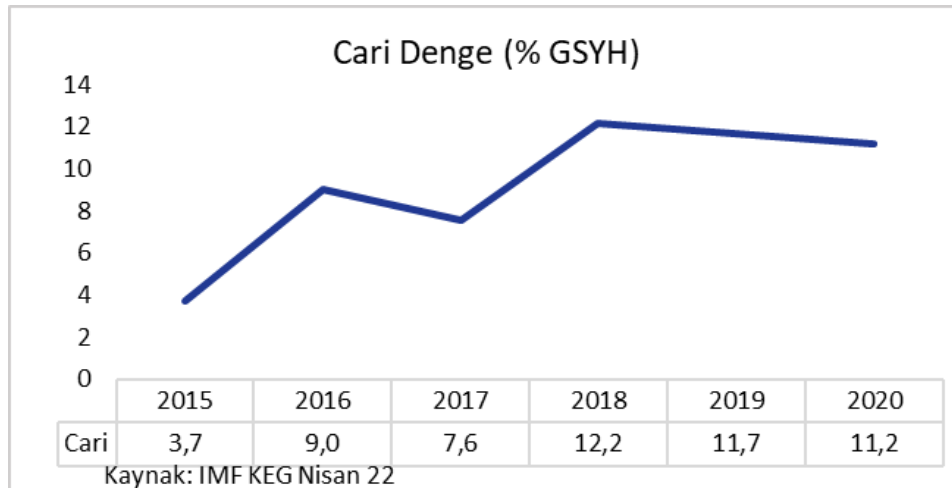
3. BÜTÇE DENGESİ

Yoksulluk oranının %50'lerin üzerinde olduğu, iç karışıklıkların yaşandığı Afganistan'da kamu bütçesi aldığı insani ve savunma yardımların etkisiyle oldukça dengeli seyretmektedir. Ülkede, GSYH cinsinden kamu borcu %10'un altındadır. 2013 yılında GSYH cinsinden bütçe açığı %0,6 iken 2015 yılında %1,4'e yükselmiş; 2018 yılına kadar daha dengeli seyretilmiştir. 2018 yılında yapılan yardımlar çıkarıldığında bütçe dengesi GSYH cinsinden %5,1 açık verirken yardımlar eklenilerek hesaplandığında %1,6 fazla vermiştir. 2019 yılında ise yardımlar hariç bütçe dengesi ile yardımlar dahil bütçe dengesi sırasıyla %-4,5 ile %-1,1 olarak gerçekleşmiştir. 2020 yılında salgın ile mücadele için IMF ile 370 milyon USD'lik Genişletilmiş Kredi anlaşması imzalanmıştır. Salgın kaynaklı harcamaların artmasıyla bütçe GSYH'nin %2,2'si kadar açık vermiştir.

4. CARİ DENGESİ

Afganistan cari dengesi aldığı yardımların etkisiyle fazla vermektedir. 2011 yılında GSYH cinsinden %26 olan cari fazla 2013 yılında %1,4'e kadar gerilemiştir. 2018 yılında GSYH cinsinden %12,2'ye kadar yükselen cari fazla 2019 yılında %11,7'ye gerilemiştir. Ülkenin aldığı yardımlar çıkarıldığında cari açık ise 2018 yılında %31,4 iken 2019 yılında %27'ye düşmüştür. 2020 yılında yurtdışında çalışan Afganların ülkelerine dönmesiyle ılımlı gelir kaybı yaşanmış ve cari fazla %11,2'e gerilemiştir.

5. SWOT ANALİZİ (FITCH)

Güçlü Yönleri:

- Afganistan'ın metaller ve mineraller gibi önemli doğal kaynakları vardır ve bunlar kullanılırsa yönetim için önemli gelirler sağlayabilir. Ancak, büyük ölçekli maden çıkarmak uzun yıllar sürebilir.

Zayıf Yönleri:

- Savaştan sonra altyapı kötü durumdadır. Güvenlik açığı nedeniyle yeniden yapılanma ve yeni projeler ertelenmeye devam edecektir.
- Düşük okuryazarlık seviyesi katma değerli ve yüksek vasıflı işlerin oluşmasını önleyerek ekonomiyi zora sokmaya devam edecektir. Okuryazarlık oranı iki katına çıksa bile ülke ekonomik olarak geride kalacaktır.

Fırsatlar:

- Özel sektörün madencilğe olan ilgisi sektörü ön plana çıkarabilir.

Tehditler:

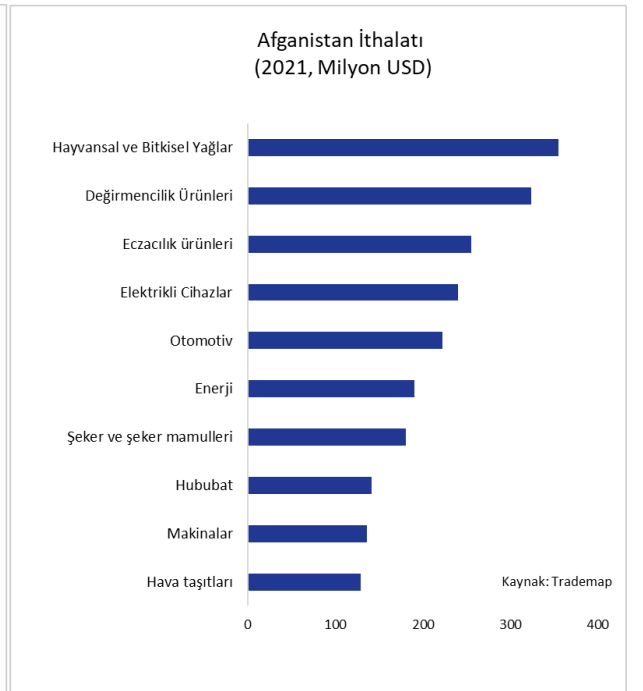
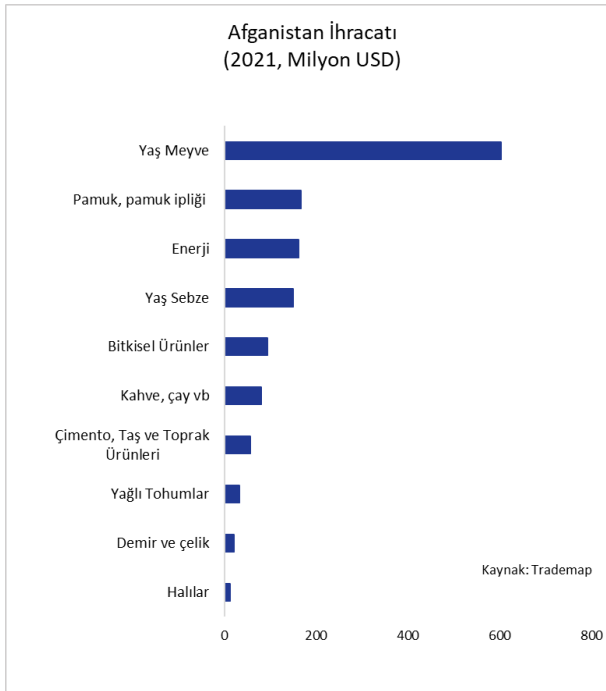
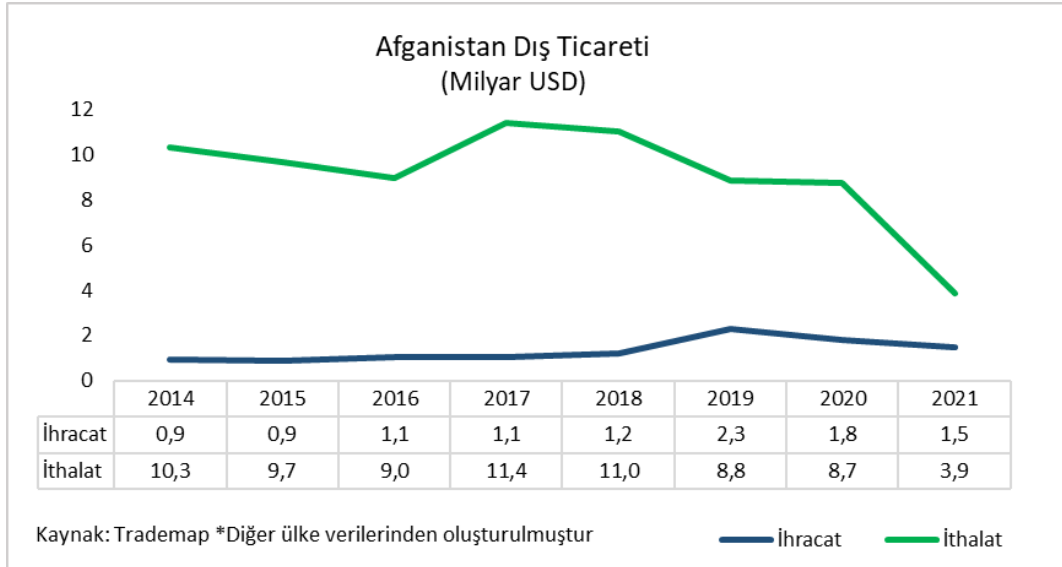
- Ara sıra yaşanan kuraklıklar, gıda fiyatlarının tüketici enflasyon sepetindeki büyük ağırlığı ve yabancı girişlerin azalmasıyla birlikte Afganistan para biriminin değer kaybı yüksek enflasyona karşı savunmasız kalacaktır.
- Dış yardımların kesilmesi ve Afgan vatandaşların ülkelerini terk etmesi, dolayısıyla ülkeye işçi dövizini girmemesi mali durumu tehlikeye sokmaktadır.

6. DIŞ TİCARETİ

Afganistan dış ticareti açık vermektedir. Diğer ülke verilerinden oluşturulan dış ticaret verilerinde Afganistan ihracatı 2015 yılından sonra 1 milyar USD üzerine çıkmıştır. Yüksek ithalat miktarları nedeniyle 2017 yılında 10,3 milyar USD açık veren dış ticaret, 2020 yılında ithalatın 8,7 milyar USD'ye gerilemesi sayesinde 6,9 milyar USD'ye gerilemiştir. Aynı yılda ihracat 1,8 milyar USD olmuştur. 2021 yılında ise ihracat 1,5 milyar USD, ithalat 3,9 milyar USD olarak gerçekleşmiş böylece 2,4 milyar USD dış ticaret açığı verilmiştir.

Afganistan, son on yılda ihracatının %70'ini Hindistan ve Pakistan'a gerçekleştirmiştir. İhracatın yaklaşık %75'ini yaş meyve, pamuk-pamuk ipliği, enerji ve yaş sebze oluşturmaktadır.

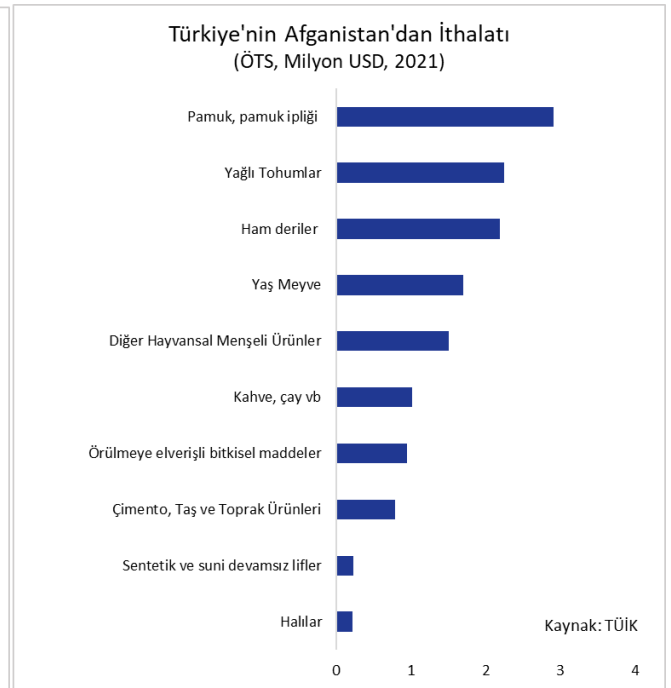
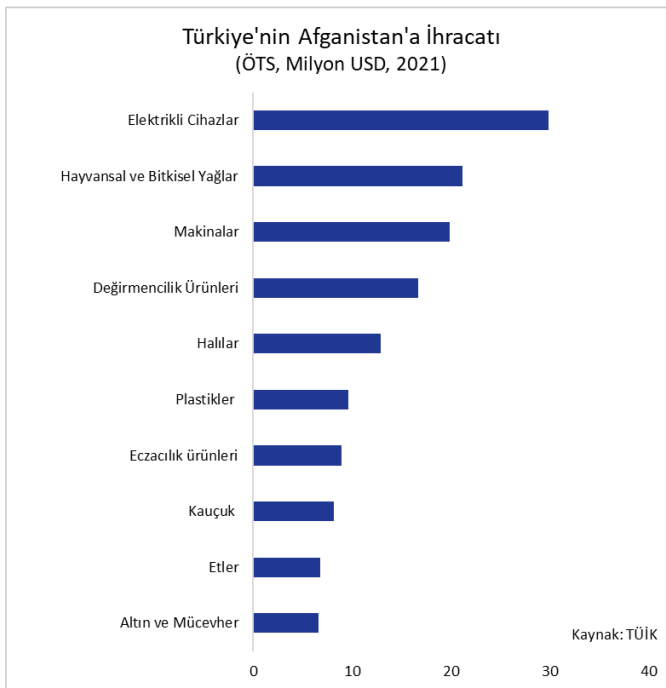
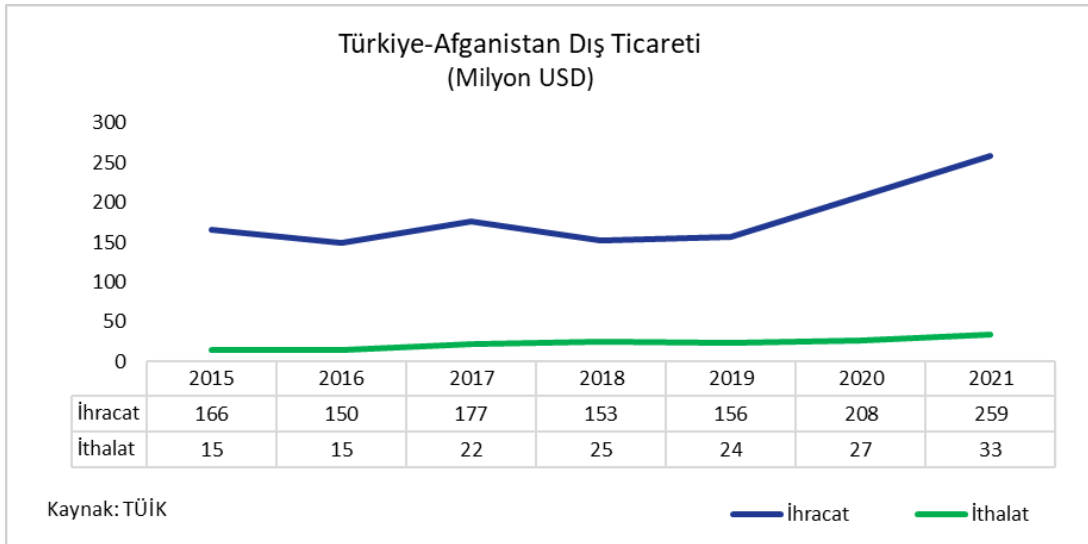
Afganistan'ın en önemli ithalat partnerleri ise İran, Çin ve Pakistan'dır. İthalatında hayvansal ve bitkisel yağlar, değirmencilik ürünleri ve eczacılık ürünleri öne çıkmaktadır. Bahsedilen ürünler toplam ithalatın %25'ini oluşturmaktadır.

7. TÜRKİYE- AFGANİSTAN TİCARETİ

Türkiye Afganistan ile dış ticaretinde net ihracatçıdır. 2013 yılında 270 milyon USD olan dış ticaret hacmi 2019 yılında 180 milyon USD seviyesine kadar gerilemiştir. İhracatın 250 milyon USD seviyesinden 150 milyon USD seviyesine gerilemesi dış ticaret hacmindeki düşüşte etkili olmuştur. 2021 verilerine göre Afganistan'a 259 milyon USD ihracat, 33 milyon USD ithalat gerçekleştirilmiştir. Böylece dış ticaret hacmi 292 milyon USD'ye dış ticaret fazlası ise 225 milyon USD'ye ulaşmıştır.

Türkiye'nin Afganistan'a olan ihracatında, elektrikli cihazlar %14'ü, hayvansal ve bitkisel yağlar %10'u ve makineler %9'u oluşturmaktadır. İthalatında ise pamuk-pamuk ipliği, yağlı tohumlar ve ham deriler %52'yi oluşturmaktadır.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER KURULU

Huzur Mahallesi, Azerbaycan Caddesi Skyland Sky Office No: 4
B Blok Kat: 21-22 Seyrantepe 34485 Sarıyer/İstanbul

www.deik.org.tr • info@deik.org.tr

[Twitter](#) [Instagram](#) [LinkedIn](#) [YouTube](#) [Facebook](#) /deikiletisim | www.deik.org.tr